

دیوان توکلی

www.ketab.ir

سراینده علی اصغر توکلی

سرشناسنامه: علی اصغر توکلی گوجگانی، ۱۳۰۶	عنوان و پدیدآور: دیوان توکلی
سراينده: علی اصغر توکلی گوجگانی	مشخصات نشر: مشهد: انتشارات علی زاده ۱۳۹۰
مشخصات ظاهري: ۲۰۰ صفحه وزيري	شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۰۷۰-۲۸-۷
وضعيت فهرست نویسی: فبیا	موضوع: شعر مذهبی قرن ۱۴ و پندیات و غزل
رده بندی دیویی: ۸۵۱/۳۶	رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ س ۷ ۴۹۳ ف/ ۸۲۳۴ pir
شماره کتابشناسی ملی: ۱۸۲۷۸۲۹	

انتشارات علی زاده

دیوان توکلی

سروده / علی اصغر توکلی گوجگانی

چاپ اول / ۱۳۹۰. تیراژ / هزار نسخه

قطع وزیری / ۲۰۰ صفحه. لیتوگرافی / نسیم

چاپ و صحافی / چاپخانه دقت

قیمت: ۴۰۰۰ تومان. ناشر / انتشارات علی زاده

مشهد مقدس - چهارراه شهدا - آیت الله بهجت ۲ - پاساژ گنجینه کتاب

طبقه همکف - تلفن: ۲۲۵۰۳۳۲ - ۲۲۴۱۸۸۸ همراه: ۰۳۷۴ ۳۱۱ ۰۹۱۵

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

سپاس خدای عزوجل را که توانایی داد و توفیق پیدا کردم این وجیزه را به دوستاران علم و ادب فارسی تقدیم کنم.

آنچه حاصل شد بالطف پروردگار کریم و هدایت ائمه طاهرین (ع) بوده است. در این راستا همت مشوقین شعر و ادب فارسی و کمک فرزندان عزیزم باعث گردید تا این مختصر به رشته تحریر درآید.

بطور مسلم بر این دفتر اشکالاتی وارد است که اصلاح آن از توانایی حقیر خارج بوده است. امیدوارم صاحبان قلم و فصاحت و بلاغت شعر فارسی بر من ببخشند و از راهنمایی‌های دلسوزانه و صادقانه برای رفع آن در چاپهای بعدی دریغ نورزند.

در همین جا بر خود لازم می‌دانم تقدیر و تشکر بعمل آورم از استاد ارجمندم آقای محمود یآوری زاده تربتی و سایر ادیبان و فرزندگان که در انجمن شعر فردوسی مرا تشویق و یاری نمودند، همچنین تقدیر و تشکر از آقای محمدرضا علیزاده مدیر مسئول انتشارات علی زاده که در چاپ این اثر همت خویش را بکار گرفته و همکاری نمودند.

از خداوند تبارک و تعالی خواهانم که بر این اصل و اساس و راه حق انبیا و اولیا مرا استوار گرداند و در اینگونه امور خیر موفق بدارد.

۱۳۹۰ علی اصغر توکلی

فهرست مطالب

عنوان	مطلع شعر	صفحه
بخش اول مناجات و میلاد ائمه طاهرین (علیهم السلام)		
توحید خداوند متعال (به نام خداوندگار جهان)		۱۷
مناجات (مامو و خورشید و فلک دایره گردان تواند)		۱۸
شعرا (شعرا امیران کشور سخن اند)		۱۹
بسیج (در بسیجی بسی انبخار است)		۲۰
تا چه باز آرند باز آیندگان (آدمی را چند نوری در نهان)		۲۱
اولین شعر (بر جمله ممکنات نام تو بس است)		۲۳
توحید (گل و چمن به گلستان خوش است فصل بهار)		۲۳
معصوم اول (فرمود خدای ایزد پاک)		۲۵
امام اول (عجب ماه نیکوست ماه رجب)		۲۶
معصوم سوم (تولد حضرت زهرا بود)		۲۷
امام دوم (آن امام دومین نامش حسن)		۲۸
امام سوم (عید مولود سید الشهدا است)		۲۸
امام حسین (سوم شعبان که نور عالمین)		۲۹

- حضرت زینب (س) (حضرت زینب فخر عالمین) ۳۰
- میلاد مسعود حضرت ابولفضل (روز مولود ابولفضل جوان است امروز) ۳۱
- میلاد امام چهارم (علی ابن الحسین کو عابدین است) ۳۲
- میلاد امام پنجم (آن امامی که پنجمین ثمر است) ۳۳
- امام ششم (عید سعید جهان شدست گلستان) ۳۳
- امام هفتم (میلاد با سعادت موسی بن جعفر است) ۳۴
- امام هشتم (ز آسمان ولایت چو هشتمین اختر) ۳۵
- امام نهم (امام نهم زینت نه فلک) ۳۶
- امام دهم (دهمین ماه آسمان ولا) ۳۷
- امام یازدهم (عسگری آن پیشوای خاص و عام) ۳۸
- امام دوازدهم (شعبان مه سعادت و ماه ولایت است) ۳۹
- بخش دوم وصف ائمه طاهرين علیهم السلام ۴۰
- بعثت رسول اکرم (وحی شد بر خاتم پیغمبران) ۴۰
- معراج حضرت محمد و وصف ائمه (شبی که رفت به معراج احمد محمود) ... ۴۱
- در وصف حضرت زهرا (در عرض و سما گوهر یکتا زهراست) ۴۱
- غدیر خم (خاتم پیغمبران در آخرین حج الوداع) ۴۲
- وصف حضرت علی شعر ساده و شیوا (شاعرا شعر خوب و ساده نویس) ۴۳

- در مصیبت سید الشهداء (حسین زینت مسجد و زینت منبر) ۴۴
- ظهر روز عاشورا (به ظهر عاشورا بگفتا شاه با زینب) ۴۴
- حسین نوراست (حسین نور است جهان پروانه اوست) ۴۵
- کربلا (کربلا نور جهان است و بس) ۴۶
- سید الشهداء (آنکه در راه خدا از سوختن پروا نداشت) ۴۸
- در وصف حضرت رضا (دفتر لوح و قلم وصف کمال تو بود) ۴۹
- از وصف حضرت ثامن الحجج (سلطان خراسان که بود ضامن آهو) ۵۰
- در مدح حضرت رضا (ع) (بین الحبل که فرمود) ۵۰
- در مدح حضرت رضا (ع) (گل بوستان ولایت رضا است) ۵۱
- در نعت حضرت رضا (ع) (آفتاب وجود شمس شمس) ۵۲
- سفرنامه توکلی (ای دل اگر که رحمت یزدانست آرزوست) ۵۳
- اسامی ائمه معصومین در روزهای هفته (این حدیث از امام علی نقی است) ... ۵۴
- در وصف امام حسن عسگری (میلاد عسگریست جهان گلستان شده است) ۵۵
- در وصف امام حسن عسگری (این جشن با شکوه به عالم سراسراست) ۵۶
- صد سخن در وصف اهل بیت (چو حمد خداوند گفتی نخست) ۵۶
- زیارتگاه یحیی ابن زید در میامی (در خراسان بارگاه حضرت یحیی بود) ۵۷
- عشق خدا پرستی (بهرتر نباشد از عشق در این جهان هستی) ۵۸

بخش سوّم مساجد و امام جماعت

- مسجد (مسجد مقام احمد و زهرا و حیدر است) ۶۰
- قبله اسلام (حقیقت ارنگری مسجد و دبیرستان) ۶۰
- مؤذن (مؤذن با امام اندر جماعت) ۶۱
- اصول دین (هرگز مکن فراموش توحید و علم و حکمت) ۶۲
- زن پاسدار حرمت زهرا (زن پاسدار حرمت زهرا به زندگیست) ۶۳

بخش چهارم مدرّس و نادر شاه

- (مدرّس) (به مشهد آستان خسرو توس) ۶۴
- نادر شاه و شهر باستانی کلات (سخن سنج گردد ز شهر کلات) ۶۵
- زندگی نامه نادر شاه افشار (ز نادر نویسم و آغاز کار) ۶۵
- روستاهای مسیر کلات (چو آغاز شعرم به نام خداست) ۶۷

بخش پنجم شرکت در سخنرانیها

- بزرگداشت فردوسی (هزاران تواضع هزاران درود) ۶۹
- مقام کشاورز (به نام خداوند و نام رسول) ۷۰
- پنج شاعر و پنج شعر (در آن سرایی که زن نیست انس و شفقت نیست) ۷۱
- برای کشاورزان در محسن آباد چناران (سلامی گرم از دهقان ایران) ۷۲
- گلایه از استاد (اول که نیامدی ندارم حرفی) ۷۳

گوهر شب چراغ فردوسی (یکی ابلهی شب چراغی بجست) ۷۴

شعر مسابقه (نگر به حالت عیسی و حالت قارون) ۷۴

بخش ششم شعرا

شعر هوش آزمایی (علم و دانش از عنایات خداست) ۷۶

بخش هفتم پندیات و ضرب المثل

ابو ریحان و آسیابان (خواجه را آراسته بار سفر) ۷۹

سکاک و قلمدان برای سلطان (قلمدان نکویی ساخت سکاک) ۸۰

بخش هشتم عالم اکبر

عالم مجهول (عالم مجهول انسان است و بس) ۸۲

اشرف خلق جهان (اشرف خلق جهان صورت زیبا داری) ۸۳

بخش نهم

گلزار دانش (ای تو کل برگزین این چار گل) ۸۵

علم و عمل (چو خریدار سخن نیست چرا باید گفت) ۸۵

سه هنر (این سه هنر مایه سر زندگیست) ۸۶

کمال (ذکر حق اول بجا آور کمال این است و بس) ۸۷

بخش دهم فرهنگ

فرهنگ (نقش تاریخ گران مایه ایران فرهنگ) ۸۸

- پیامی به فرهنگ (پیامی به فرهنگ و دانش بود) ۸۸
- بهار عمر (بهار عمر تا پنجاه سال است) ۸۹
- پیرکهنسال (ای دوست بخواهی تو اگر دوست بگیری) ۹۰

بخش یازدهم سخن سنج

- سخن سنج (سخن را بدانسان که حق آفرید) ۹۱
- ن و القلم (قلم باشد آغاز و انجام کار) ۹۲
- جهان کوهسار نشیب و فراز (مکرها ، نیرنگهای ما ، چو باشد بی اثر) ۹۳
- نمک شناسی (نباشند دانشوران خرده گیر) ۹۳

بخش دوازدهم گنج عرفان

- گنج عرفان (عارفان را گنج عرفانی بود) ۹۵
- غربال دانش (ز شصت سال گذشتم شروع این اشعار) ۹۵
- صبح سعادت (بر آدمی که باطن و ظاهر بود چهار) ۹۶
- دفتر آمار (دفتر آمار را کردم نظر) ۹۷

بخش سیزدهم عدالت

- عدالت (گردآور روزگار گشتی) ۹۸
- عدل الهی (روز محشر که پرده بر گیرند) ۹۸
- محبت و برادری (جاوید باد حرمت و مهر برادری) ۹۹

وحدت (مرد فرزانه ای خدای پرست) ۹۹

بخش چهاردهم چراغ هدایت

سلام (سلام ای شاعران و اهل عرفان) ۱۰۱

پند پیران (پیرمردی ستاده بود به راه) ۱۰۱

چراغ هدایت (عاقبت کار جهان جمله فنائی دارد) ۱۰۲

وزن فرهنگی (دیدم که یکی وزن کند پیکر خود را) ۱۰۳

کلید در گنج دانش تور است (بما غیر لطف خدا یار نیست) ۱۰۳

قاضی خویش باش ای شاعر (شعر ما باشد از کم و بسیار) ۱۰۴

کلنل محمد تقی خان پسیان (نکو جشنی بود از لطف یزدان) ۱۰۵

مردان حق (مردان حق که حمت والا گزیده اند) ۱۰۶

تاریخ تولد (اندر هزار و سیصد و شش لطف کردگار) ۱۰۶

پایداری (رهگذری روی به راهی نهاد) ۱۰۷

ز دستم قلم فتد (یارب مباد آنکه ز دستم قلم فتد) ۱۰۸

قدر عمر (اگر مدت عمر دانستمی) ۱۰۸

تأثیر شیر (تأثیر شیر را تو مپندار سرسری) ۱۰۹

آفتاب روشنی بخش جهان (بند بندم در نوا است همچونی) ۱۰۹

کاخ دانش (در سخن گفتن بسی کردارها آثارهاست) ۱۱۰

- آثار رحمانی (خانه ای رفتی نگر آثار رحمانی بود) ۱۱۱
 پند حکیمان (روز محشر که دهد دفتر آمارایدوست) ۱۱۱

بخش پانزدهم خاندان توکلی

- (شرح حال) شرح حال خاندان توکلی ۱۱۳
 نمونه شعر حاج محمد توکلی (سوای ذات ازل کو همیشه خواهد بود) ۱۱۴
 برای شیخ علی نجم الشریعه (گوش کن ای شیعه نیکو نهاد) ۱۱۴
 توکلی و سید روضه خوان (زارع بیچاره کی داند به الفاظ عرب) ۱۱۵
 شعر ترکی با معانیش (ناظم محمد در گجگه منزله) ۱۱۶
 شرح حال زندگی علی اصغر توکلی ۱۱۶

بخش شانزدهم ائمه معصومین

- حضرت رسول اکرم (ص) (صفات خاتم پیغمبران است) ۱۱۸
 حضرت علی (ع) (نویسم شرح حال مرتضی را) ۱۱۹
 حضرت فاطمه (س) (کس نتواند بحق مدحت زهرا کند) ۱۱۹
 حضرت امام حسن (ع) (امام مجتبی آن نور افلاک) ۱۲۰
 حضرت امام حسین (ع) (حسین نور خداست حسین خون خداست) ۱۲۱
 امام سجاد (ع) (مولود امام چارمین است) ۱۲۳
 امام محمد باقر (ع) (امام محمد و باقر لقب) ۱۲۴

- امام جعفر صادق (ع) (رهبر ما مسلمین حضرت صادق) ۱۲۴
- امام موسی کاظم (ع) (امام موسی جعفر که باشد) ۱۲۶
- امام رضا (ع) (زلطف خالق منان شوی تو بر خوردار) ۱۲۶
- امام محمد تقی (ع) (جوادی جوادی جوادی جواد) ۱۲۷
- امام علی نقی (ع) (علی نقی نور چشم جواد) ۱۲۸
- امام عسگری (ع) (امام عسگری آن نور یزدان) ۱۲۹
- حضرت مهدی (عج) (حضرت صاحب زمان چشم و چراغ جهان) ۱۳۰
- حضرت زینب کبری (س) (روز میلاد زینب کبری است) ۱۳۰
- حضرت عباس (ع) (باب الحوائجی که جهانی غلام اوست) ۱۳۱
- علی اله فی کل امور توکلی ۱۳۱

بخش هفدهم روستای گوجگی

- شرح تاریخی روستای گوجگی ۱۳۳
- شهدای روستای گوجگی (شهید است شمشادی آن راد مرد) ۱۳۳
- مسجد گوجگی و بانیان او (مساجد همه ارض اقدس بود) ۱۳۵
- شعرایی که از دهقان سروده‌اند ۱۳۸
- تاریخ هفتگانه جهان (هبوت آدم و تاریخ عالم) ۱۴۱
- قدر دانی از نویسنده (گرچه در شعرش توکل وارد است) ۱۴۱

- شهر یزد و آثار باستانی او ۱۴۲
- انجمن شعرای یزد (چو باشد یزد مهد علم و فرهنگ) ۱۴۲
- آموزش در اداره تعاون (سال گذشته بودیم اندر کلاس تدریس) ۱۴۳
- تقاضا نامه و عوض شدن سرپرست (برفتم خدمت آقای گلبوی) ۱۴۳
- بخش هجدهم طنز و قسمت دوم ادبیات
- طنز (کنون گفتنیها همه گفته اند) ۱۴۵
- گاو بجای خر (یک گاو داشت شیرده و یک چموش خر) ۱۴۷
- حکایتی از علامه محمد تقی جعفری ۱۴۷
- طنز برای تقسیم اموال خدا (به آدم گفت مکتب خانه واکن) ۱۴۸
- غاصبان (زمینهارا که در آن عهد ماضی) ۱۴۹
- کمال معرفت (آن خدایی که عطا کرد عقل و هوش) ۱۴۹
- تشویق فرزندان به کسب و دانش (گر بخواهی نشانی از محمود) ۱۵۰
- خسرو (خدا را صد هزاران شکر خسرو) ۱۵۰
- احمد (احمدا فرمان بران فرمانده و فرمان رواست) ۱۵۱
- علی پدر شاگرد پسر (علی را مکتب چو بگذاشتم) ۱۵۲
- جلال (جلال ار بخواهی جلال است علم) ۱۵۳
- راهنمای گردشگری (خداوند متعال میفرماید سیرو فی الارض) ۱۵۳

- در رسای سید محمد خسرو نژاد (شاعر شیرین سخن خسرو نژاد) ۱۵۵
- شعر قافیه (چند می‌گرددی به گرد قافیه) ۱۵۶
- سفر حج (خواهی ای دوست تا به مکه روی) ۱۵۶
- ایران چراغ جهان (ایا ملک ایران چراغ جهانی) ۱۵۷
- حضرت خضر و حضرت موسی (وحی آمد به حضرت موسی) ۱۵۸
- شادمانی (عارفی بدله گوی در منبر) ۱۵۹
- سؤال و جواب (روتم از دوستی پیرسیدم) ۱۵۹
- والفجر و لیل عشر (فجر پنجاه و هفت خورشیدی) ۱۶۰
- خدمتی کن به بندگان خدا (ای توکل جو مجلس آرائی) ۱۶۱
- نظم مجلس (نظم مجلس رعایتی دارد) ۱۶۱
- کامیابی (این حکایت بشنو ای عالی جناب) ۱۶۲
- جان من و جان عشق (روز اذل گفته ام جان من و جان عشق) ۱۶۳
- فضل حق (ز فضل و رحمت باری تعالی) ۱۶۴
- محمد خاتم پیغمبران است (بدان این پند را باشد سعادت) ۱۶۴
- صورت آدم نما... (بعد سربازی جوانان گر نمایند ازدواج) ۱۶۶
- دانش چو گلی زیبوستان است (دانشور و عارف سخنور) ۱۶۶
- تعلیم آدمیت (ای دوست با کج که به منزل نمیرسد) ۱۶۷
- راضی به رضای خداوند متعال (گفتم به خردمند پیاموزم علم) ۱۶۸

- ایمان به ظاهر نیست (عارفا ایمان به ظاهر نیست نیست) ۱۶۹
- جهان آرا (نام این شعر ما جهان آراست) ۱۶۹
- کوتاه نظر ها (چرا کوتاه نظر ها فضل رحمان را نمیبینند) ۱۷۰
- شعر باشد درخت سبز و بلند (راد مردا اگر که با هنری) ۱۷۱
- تضمین از فیض (شود شود که دلم سوی حق ربوده شود) ۱۷۱
- جهان گردی (طبق فرمان قادر متعال) ۱۷۳
- علم خورشید است (ای توکل گرد آوردی بسی اشعارها) ۱۷۴
- بخش نوزدهم (متفرقه)
- سؤال هارون از امام (سوال هارون از امام موسی کاظم) ۱۷۵
- روایت از ائمه طاهرين ۱۷۶
- جمال حضرت پروردگار (به هر کجای جهان بیشمار منگرم) ۱۷۸
- گل رخت بست (گل رخت بست و رفت زعطرش گلاب ماند) ۱۷۹
- آثار باستانی (بنام خداوندگار جهان) ۱۸۰
- خیابان یکطرفه (روضه خوانی عارف و والاتبار) ۱۸۲
- پرچم لاله الا الله (ملت انقلابی ایران) ۱۸۳
- آیت اله خمینی (ره) (آیت اله خمینی آن خلیل بت شکن) ۱۸۳
- ماه مبارک رمضان (عجب ماهیست این شهر مبارک) ۱۸۴
- خداشناسی (اگر خواهی شناسی آشنا را) ۱۸۴
- جلوه نور خدا (جلوه نور خداوند جهان در چند جاست) ۱۸۵

بخش بیستم (پایان کتاب)

- ۱۸۶ نصیحت به فرزند (ایا خسرو توکل برخدا کن)
- ۱۸۷ نور دانش (تا که بال و پری تو را برجاست)
- ۱۸۹ کی شود آن آفتاب غیب برآید (چشم و امیدم به خاندان محمد)
- ۱۸۹ در وصف حضرت علی (ع) (بر همه کائنات سرور و رهبر علی است)
- ۱۹۰ تضمین از شعر حافظ (بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم)
- ۱۹۱ طنز حقیقت (پوشش تیغ اگر بود زرین)
- ۱۹۲ تضمینی از حافظ (الا یا ایها الساقی ادرکاساً و ناولها)
- ۱۹۳ شعر باید ساده باشد (حافظ آن زلف و خط و خال نوشتست جداست)
- ۱۹۳ لحجه ها (آفرینش همه ز فضل خداست)
- ۱۹۴ تک بیت (چونکه گل رفت و گلستان در گذشت)
- ۱۹۴ در وصف مولا علی (ع) (یا علی مرتضی ای خانه زاد کردگار)
- ۱۹۶ فضل یزدان (فضل یزدان خاک را بینا کند)
- ۱۹۷ حدیث از مولای متقیان علی (ع) .
- ۱۹۹ در رثای مرحوم حاج حسن پهلوانی
- ۲۰۰ پند حکیمان